

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B. V. D.

KABINET VAN DE
VICE-MINISTER-PRESIDENT
Geheime Registratuur
INGEKOMEN
2 JULI 1964
Agenda Nr. 2207
Dossier Nr. 216
Bijlage(n): 1
gk2170

Aan Zijne Excellentie
de Vice Minister-President
te
'S-GR A V E N H A G E

Uw brief van: --

Nr 747.760

Afdeling
Bureau

Onderwerp: Veiligheid Suriname
en Ned. Antillen.

's-Gravenhage, 30 juni 1964.
Stadhoudersplantsoen 25

GEHEIM

Bepaalde ontwikkelingen met betrekking tot de Staatsveiligheid in bovengenoemde Rijksdelen zijn voor mij aanleiding mij tot Uwe Excellentie te wenden.

1. Reeds eerder meldde ik Uwe Excellentie, dat in Suriname de veiligheid van de Staat niet genoegzaam wordt verzorgd. Het ontbreken van een adequate veiligheidsdienst is hier de beslissende factor. Naarmate het aantal Surinamers in Nederland toeneemt en tegelijkertijd de extremistische activiteiten onder hen aan kracht winnen, wordt dit gemis ernstiger.

In bijgaande nota, die in feite aanknoopt bij mijn schrijven van 15 januari j.l. no. 715.650, moge ik Uwe Excellentie een overzicht aanbieden van de huidige toestand zoals deze door de BVD wordt waargenomen.

2. De ontwikkeling van de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen verloopt niet onbevredigend. Zowel bij de opzet als bij de formering van deze dienst leverde de BVD bijstand. Deze assistentie heeft laatstelijk bestaan uit het ter beschikking stellen van een ervaren instructeur gedurende enkele maanden. Daarnaast was reeds vorig jaar een medewerker voor enkele jaren "uitgeleend". Niettemin blijft het personeelsprobleem voor de nieuwe dienst zeer nijpend en het is dan ook niet uitgesloten dat van die zijde om verdere steun zal worden gevraagd.

- 2 -

GEHEIM

GEHEIM

3. Intussen neemt het aantal Surinamers en Antillianen dat naar Nederland komt, voortdurend toe. Het is mij bekend, dat destijds de Minister van Justitie bij herhaling uiting heeft gegeven aan zijn bezorgdheid omtrent het feit, dat uit Suriname en de Antillen iedereen naar Nederland mag komen, terwijl toch dit voor Nederlanders omgekeerd niet mogelijk is. Deze bezorgdheid, welke ook door andere Ambtgenoten werd gedeeld, gold vooral personen, die naar Nederland komen voor werk, maar dit niet kunnen vinden. Er is toenmaals gedacht aan een regeling om aan deze situatie, welke onaanvaardbaar is genoemd, een einde te maken. Ook de Britse Regering heeft zekere belemmeringen in het leven geroepen, met betrekking tot gebieden van de Commonwealth.

Blijkbaar heeft de beschouwing van het hierbedoelde probleem tot dusverre nog niet geleid tot een oplossing. Wanneer een regeling als in casu bedoeld voor de BVD kansen zou opleveren om de binnenkomst of het verblijf van nieuw aangekomen Surinamers en Antillianen te traceren, zal dit de observatie van daarvoor in aanmerking komende figuren aanzienlijk vergemakkelijken en ook een behandeling van zaken, zoals aan de orde gesteld in de brief van het Hoofd van Uw Kabinet van 4 juni 1964 no. GS 2174 zeer bevorderen.

Miedass. y K21b1

Mijn Dienst heeft met het behandelde sub 1. in zoverre te maken, dat dezerzijds op verzoek advies is gegeven betreffende verbetering van de Staatsveiligheid, voorts omdat Suriname de BVD uiteraard in gegeven gevallen inlichtingen zou behoren te geven, op basis van reciprociteit, doch hiertoe meestal niet in staat is. De bemoeienis van de BVD met het sub 2. en 3. behandelde is zonder meer duidelijk.

Ik moge Uwe Excellentie verzoeken mij in de gelegenheid te stellen bovengenoemde zaken nader mondeling aan U voor te leggen.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Mr. J. S. Sinninghe Damsté

GEHEIM

Bijlage van G.F. 2207
Brief dd. 30/6/64, nr. 744.760

li. no. 1

GEHEIM

Betreft: Bedreiging van de binnenlandse
orde en veiligheid in Suriname

nie G.F. 2222/9k1307

In het rapport dd. 15 januari, no. 715.650, werd een overzicht gegeven van nationalistische groeperingen in Suriname en hun vertakkingen in Nederland.

Daar deze groeperingen steeds meer extremistische tendenzen gaan vertonen, zal het aanbeveling verdienen de observatie zowel in Nederland als in Suriname uit te breiden en te intensiveren.

Feiten waarop dit oordeel is gebaseerd zijn onder meer de volgende:

A. Nederland

1. Door de BVD verkregen inlichtingen wijzen uit, dat er relaties bestaan tussen actieve Surinaamse nationalisten in Nederland en enkele Nederlandse Trotskisten, die in het verleden daadwerkelijk steun hebben verleend aan de FLN.

2. Dezelfde nationalisten onderhouden relaties met een te Parijs gevestigde revolutionaire organisatie, bekend onder de naam "Mouvement de Libération des Zônes Caraïbes" (MLZC) en geleid door de voormalige leider van de Egyptische communistische partij Henri CURIEL. Laatstgenoemde is te beschouwen als een beroepsrevolutionair en stond voorheen aan het hoofd van de "Mouvement Anticolonialiste Français", een tijdens de Algerijnse opstand in Frankrijk opererende organisatie, welke steun verleende aan de FLN.

In feite is de thans door CURIEL geleide en in 1962 te Parijs opgerichte MLZC te beschouwen als een voortzetting van de "Mouvement Anticolonialiste Français" (MAF). Doel is het verlenen van steun aan het streven naar volledige onafhankelijkheid van koloniale en eertijds koloniale gebieden.

Concentreerden de activiteiten van de MAF zich op steun aan de Algerijnse opstandelingen, de MLZC legt het accent op steun aan de bevrijdingsbewegingen in de landen van het Caraïbische gebied en in Portugees Angola. De aard van de te verlenen steun is velerlei en omvat onder meer financiële steun, hulp bij de verkrijging van wapens, propaganda, het verschaffen van valse identiteitspapieren en het bevorderen van mogelijkheden voor "vrijheidsstrijders" een politieke c.q. para-militaire training te volgen.

Over de bronnen waaruit de MLZC put is weinig bekend, doch dat men wel over de nodige financiële armslag beschikt is zeker. Zo belegde de organisatie in 1963 een vijftal

GEHEIM

vergaderingen in Parijs, waaraan door één of meer in Nederland wonende Surinaamse nationalisten werd deelgenomen. In alle gevallen werden reis- en verblijfkosten volledig vergoed. Ook uit andere berichten blijkt, dat de MLZC over vrij ruime financiële middelen beschikt.

(Opmerking: Over het ontstaan van de relatie tussen in Nederland wonende Surinaamse nationalisten en de MLZC werd reeds eerder gerapporteerd; zie ons rapport dd. 13 januari 1964, no. 715.068.)

3. Recente berichten maken melding van het feit, dat de CPN een verhoogde belangstelling toont voor Surinaamse gelegenheden en dat enige Surinaamse communisten bezig zijn met ledenwerving onder de Surinaamse arbeiders in Nederland.

niet bekend bij KOMP A.

4. Eind 1963 werd uit betrouwbare bron vernomen, dat de Chinese zaakgelastigde in Den Haag belangstelling heeft voor Suriname en voornemens is te gelegener tijd iemand naar Suriname te sturen om zich te oriënteren over de situatie aldaar. Het uiteindelijke doel zou zijn te komen tot heroprichting van een Chinees consulaat in Paramaribo.

B. Suriname

1. Het nationalisme in Suriname wordt belichaamd in de in 1961 door Mr. E. BRUMA opgerichte Partij van de Nationalistische Republiek (PNR). Met BRUMA als lijsttrekker behaalde deze partij bij de jongste verkiezingen niet voldoende stemmen (ca. 3100) om een zetel in de Surinaamse Staten te verwerven. Daar de PNR zich speciaal tot de jeugd richt en bijna de helft van de Surinaamse bevolking jonger is dan 16 jaar, mag echter worden verwacht, dat aanhang en invloed in de komende jaren zullen toenemen.

Vermoedelijk zal tevens rekening moeten worden gehouden met een ontwikkeling van de PNR in meer extremistische zin, een ontwikkeling die verhaast zou kunnen worden door de van Surinaamse overheidszijde tegen deze partij genomen maatregelen, zoals de inbeslagneming van de AVROS-zender, de vervolging van de nationalisten Ravales en Uiterloo en de maatregelen tegen de socioloog Frits Moll.

2. De eerder genoemde in Parijs zetelende organisatie MLZC heeft niet alleen contact met Surinaamse nationalisten in Nederland, doch ook met de PNR in Suriname.

Bekend werd, dat een vertegenwoordiger van de MLZC in 1963 in Suriname besprekingen voerde met Mr. E. BRUMA. Omtrent de inhoud van het besprokene werden tot dusver geen bijzonderheden bekend.

3. Bekend is, dat er relaties bestaan tussen de PNR en de Progressive Youth Organisation, de aan de People's Progressive Party gelieerde jeugdbeweging in Brits Guyana.

Recente berichten maken melding van de voorgenomen deelname van PNR-leden aan een binnenkort door de PYO in Brits-Guyana te beleggen Caraïbische conferentie.

4. Berichten van de inlichtingenofficier van het Nederlandse troependetachement in Suriname maken melding

van Cubaanse belangstelling voor de nationalistische beweging in Suriname.

De Cubanen zouden zelfs hebben aangeboden daartoe geschikte jonge Surinamers een guerilla-training op Cuba te laten volgen.

5. De CPN ondernam eind 1963 een poging vaste voet in Suriname te verkrijgen. In september 1963 reisde de Surinamer A.E. Wijnhard, die in Nederland stond ingeschreven als lid van de CPN, naar Paramaribo.

Kort na zijn aankomst richtte hij aldaar de Revolutionaire Arbeidersbeweging Suriname (RAS) op. Onze indruk is, dat deze communistische infiltratiepoging mislukte. Reeds in januari 1964 keerde Wijnhard in Nederland terug en nadien is van enige activiteit niets meer gebleken.

6. Recentelijk werd vernomen, dat PNR-leider Bruma pogingen doet greep te krijgen op de vakbeweging in Suriname. In hoeverre zijn pogingen succes hebben kan dezerzijds niet worden overzien.

In welke mate een actieve vakbeweging geleid door nationalistische extremisten kan worden gebruikt voor het verwezenlijken van politieke doeleinden blijkt thans in Brits-Guyana, waar de onder invloed van PPP-leider Jagan staande "Guyana Agricultural Workers Union" een algemene staking uitriep en terreur uitoefent om te voorkomen dat verkiezingen zullen worden gehouden op basis van evenredige vertegenwoordiging, waardoor de PPP-meerderheid in het parlement in gevaar zou worden gebracht.

7. Vernomen werd, dat in Suriname verblijvende oud-leden van de Chinese communistische partij contact onderhouden met de vertegenwoordiging van de Chinese volksrepubliek in Den Haag.

Uit het vorenstaande kan worden afgeleid, dat Suriname eerlang een doelwit kan worden voor buitenlandse revolutionaire elementen die, bij ontstentenis van links-extremistisch georiënteerde medestanders in Suriname zelf, zullen pogen de nationalistische beweging dienstbaar te maken aan hun doeleinden.

Daarom zal nauwlettende observering van de activiteiten der leidende PNR-figuren, alsmede van de aard en de omvang van hun contacten met buitenlandse extremisten in de komende tijd geboden zijn.

Onder deze omstandigheden doet het ontbreken van een betrouwbare en goed georganiseerde Veiligheidsdienst in Suriname zich sterk gevoelen. Operationele samenwerking met de onder de Procureur-Generaal te Paramaribo ressorterende Centrale Inlichtingendienst is, gezien de daaraan verbonden security-bezwaren, voor de BVD niet mogelijk.

De inlichtingen- en veiligheidsofficier van het Nederlandse troependetachement in Suriname is uiteraard niet bevoegd noch in staat om regelmatig betrouwbare informatie te verwerven omtrent de activiteiten en contacten van een groep Surinaamse nationalisten.

30 juni 1964.

KABINET VAN DE
VICE-MINISTER-PRESIDENT

's-Gravenhage, 15 juli 1964.

Onderwerp: Veiligheid Suriname en
de Nederlandse Antillen.

Reuben Kerckhove

Subst 22-7-1964
van den Venkerke
G E H E I M

*1/ bereid in laatste te ontvragen
2/ van gepub. deze schrift. nodig*

Heer Minister,

20/7
992207

.1.

Bij bijgaande brief van 30 juni jl. Nr. 747.760 spreekt het Hoofd van de B.V.D. zijn bezorgdheid uit over de onvoldoende verzorging van de veiligheid van de Staat in Suriname. In de bijgevoegde nota wordt nader geadstrueerd waarop deze bezorgdheid berust. Kort samengevat komt het erop neer, dat de B.V.D. verwacht, dat Suriname eerlang een doelwit kan worden voor buitenlandse revolutionaire elementen, die zullen pogen de nationalistische beweging (Bruma-groep - Partij van de Nationalistische Republiek) aan hun doeleinden dienstbaar te maken. Dit doet het gemis aan een betrouwbare en goed georganiseerde veiligheidsdienst in Suriname sterk gevoelen.

*Opbrengsten
d.v.b.
27/7*

Bekend is, dat in Suriname veel is gedokterd aan het in het leven roepen van een adequate veiligheidsdienst. Ter zake zijn ook door de B.V.D. de nodige adviezen verstrekt (vgl. ook aanhef voorlaatste alinea van de brief). Voorts heeft de heer Sinnighe Damsté met de kort geleden afgetreden Procureur-Generaal Mr. Pos, die hij persoonlijk goed kent, hierover heel wat geconfereerd en gecorrespondeerd. Het wil echter niet lukken, waarbij de moeilijke binnenlandse politieke verhoudingen naar ik meen een belangrijke rol spelen. Zo belangrijk, dat ik ernstig betwijfel of er ooit iets van terecht komt zolang de huidige verhoudingen niet aanzienlijk verbeteren. Men kan het nu eenmaal niet opbrengen de veiligheidsdienst buiten de (dorps)politiek te houden, iets wat de Antillianen nog net wel kunnen.

uitgedotus m.i.

Ik heb niet de indruk, dat de heer Damsté ter zake veel optimistischer is. Anders had hij zeker suggesties gedaan. Thans beperkt hij zich tot de suggestie, verwerkt in punt 3 van de brief: het in het leven roepen van een toelatingsvergunningsregeling voor Surinamers - en voor Antillianen - waardoor voor de B.V.D. de observatie van daarvoor in aanmerking komende lieden aanzienlijk zal worden vergemakkelijkt.

Alvorens hierop wat nader in te gaan, moge al dadelijk worden opgemerkt, dat men zich wel afvraagt wat voor praktisch nut het heeft als de B.V.D. beter nog dan tot dusver weet, wat er allemaal onder Surinamers hier te lande en in Suriname aan de hand is. Want wie het in de eerste plaats moet weten om er iets mede te kunnen doen - hoe moeilijk ook - is de Surinaamse Regering, doch de B.V.D. wil haar geen gegevens geven, omdat deze in Suriname onvoldoende zijn beveiligd, hetgeen voor de B.V.D. het risico te groot maakt dat haar inlichtingenbronnen hier te lande in de gaten gaan lopen.

Wat nu betreft het binnenkomen van Rijksgenoten overzee in Nederland, dat aan generlei beperking of voorwaarde is gebonden, moge in de eerste plaats worden opgemerkt dat de bezorgdheid van de vorige Minister van Justitie, Mr. Beerman, niet voortkwam uit onbehagen ⁱⁿ ~~lijking~~ over politieke activiteiten, doch uit zijn gevoelens dat speciaal onder de Surinamers hier te lande het criminaliteitspercentage veel te hoog ligt. Hij zag zich een maatschappelijk kwaad van ernstige omvang ontwikkelen, waaraan paal en perk moest worden gesteld. Het was met name de toenmalige Minister van Maatschappelijk Werk, Mej. Klompé, die zijn bezorgdheid nog het meest deelde.

De remedie lijkt eenvoudig: geen Surinamer of Antilliaan kan binnenkomen of hij moet absoluut zeker zijn van een vaste job. Het zijn nl. de mensen, vooral uit Suriname, die op de bonnefooi komen, die moeite krijgen met het vinden van arbeid (meestal zijn het ongeschoolde arbeiders), naar de zelfkant afzakken en tot criminaliteit vervallen.

Op verzoek van de heer Beerman heeft een werkgroep, bestaande uit ambtenaren van Justitie en van Uw Kabinet, de zaak grondig bestudeerd. De taakomschrijving luidde:

"het plegen van ambtelijk overleg over de vraag op welke wijze verandering kan worden gebracht in de situatie dat Nederlanders uit Suriname en de Nederlandse Antillen in Nederland moeten worden toegelaten, terwijl zulks omgekeerd niet het geval is".

Haar bevindingen zijn neergelegd in een concept-rapport dat hierbij wordt overgelegd. Voor de conclusies moge worden verwezen naar de bladz. 13 en 14 daarvan. Hoofdzaak hiervan is, dat de

criminaliteit niet is gebleken aanmerkelijk hoger te zijn dan onder de Europese Nederlanders, zodat daaraan geen argument voor een toelating-beperkende regeling is te ontleen, terwijl er ook overigens geen klemmende redenen zijn. Voorts, dat medewerking van Surinaamse en Antilliaanse zijde niet is te verwachten en dat art. 4 van de Grondwet zich er waarschijnlijk tegen verzet.

Ik kan het standpunt van de werkgroep onderschrijven. Het lijkt politiek-psychologisch weinig aantrekkelijk aan het vrij binnenkomen van overzeese Nederlanders op enigerlei wijze een einde (trachten) te maken. De Britten hebben het inderdaad een jaar geleden ten aanzien van British subjects uit de Commonwealth (speciaal West-Indië) gedaan, vanwege de grote sociale spanningen die de aanwezigheid van zeer vele gekleurden in Engeland had opgeroepen. Dergelijke sociale spanningen bestaan hier te enen male niet en zijn ook niet te voorzien. Te minder daar, sedert Mr. Beerman de aangelegenheid opnam, nogal wat veranderingen hebben plaats gevonden. Er wordt thans heel wat meer aandacht besteed door Surinaamse, zowel als door Nederlandse instanties, aan het voorkomen c.q. opvangen van aanpassingsmoeilijkheden. Er is in Suriname ruimere voorlichting en het bureau van de Gevolmachtigde Minister doet wat het kan een goede "begeleiding" te verwezenlijken. Zulks in nauwe samenwerking met het Ministerie van Maatschappelijk Werk. Het instellen van overleg-organen ten behoeve van een goede begeleiding, waarin opgenomen vertegenwoordigers van de Gevolmachtigde Ministers, van de Ministeries van Maatschappelijk Werk en van Sociale Zaken, van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en van Uw Kabinet, is in voorbereiding. Door Uw ambtgenoot van Sociale Zaken en Volksgezondheid is voorts een instructie gegeven aan de directeuren van de gewestelijke arbeidsbureaus over de werving van Surinaamse en Antilliaanse arbeidskrachten, die ook aan alle grote bedrijven ter kennisneming is toegezonden. Tenslotte is door Uw ambtgenoot van Maatschappelijk Werk in overeenstemming met de Surinaamse en Antilliaanse Regeringen een regeling getroffen om bijstand behoevende Surinamers en Antillianen, indien zij dit willen aanvaarden, bij wijze van opheffende zorg op Nederlandse kosten (Gemeente(n) + Maatschappelijk Werk) te repatriëren. Om een rem te zetten op het na korte tijd wederom naar Nederland komen van deze lieden, wordt hun paspoort vervangen door een laissez-passer en aan de Regeringen overzee verzocht het paspoort niet eerder terug te geven dan

nadat de terugzendingskosten door betrokkene zijn terugbetaald.

Het Hoofd van de B.V.D. verzoekt U in het slot van zijn brief hem in de gelegenheid te stellen het door hem in zijn schrijven aan de orde gestelde nader mondeling aan U voor te leggen. Ik moge adviseren aan dit verzoek te voldoen.

De Raadadviseur in algemene dienst,
Hoofd van het Kabinet,

W.P.
